

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา

ภาษานอกจากจะเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายของกลุ่มชนในสังคมแล้ว ภาษายังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ดังเช่น ภาษามลายูซึ่งชาวไทยมุสลิมได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน บางถิ่นอาจจะนำมาใช้โดยตรง แต่บางถิ่นอาจจะนำมาใช้ผสมกับภาษาไทยถิ่น การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษามลายูได้มีผู้ศึกษาเอาไว้บ้างพอสมควร อย่างเช่น

สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา¹ ได้อธิบายถึงภาษามลายูท้องถิ่นภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีเพียงภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียนและไม่มีตัวอักษร และปรากฏว่ามีหน่วยเสียงพยัญชนะกับหน่วยเสียงสระ ไม่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ทั้งยังอธิบายอีกว่าภาษามลายูท้องถิ่นมีการรับคำต่างประเทศทั้งโดยตรงและโดยอ้อมคือการรับผ่านจากชาติอื่นอีกทอดหนึ่ง อย่างเช่นลักษณะของภาษามลายูที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันของไทย มีการใช้คำภาษาไทยปะปนในภาษามลายูท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ในรูปของการปรับเสียง

ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู² ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาษามลายูในสี่จังหวัดภาคใต้ สรุปได้ว่าระบบเสียงของภาษามลายูในสี่จังหวัดภาคใต้ ปรากฏว่ามีหน่วยเสียงพยัญชนะ 18 หน่วยเสียง ทุกหน่วยเสียงมีตำแหน่งที่ต้นคำและระหว่างสระไม่มีเสียงหยุด ถ้าเป็นตัวสะกดจะกลายเป็นเสียง /ʔ/ เมื่ออยู่ในตำแหน่งนั้น ส่วนเสียงนาสิกจะเป็นตัวสะกดบ้างแต่ห้อย

¹ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา. "ภาษามลายูท้องถิ่นภาคใต้ของประเทศไทย," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 7. หน้า 2663 - 2665.

² ฟุ้งเฟื่อง เครือตราชู. ภาษามลายูในสี่จังหวัดภาคใต้. 2529. หน้า

ส่วนเสียงสระจะแบ่งเป็นหน่วยเสียงสระเดี่ยวที่ลงเสียงหนัก 7 หน่วยเสียง สระเดี่ยวที่ลงเสียงเบา มี 1 หน่วยเสียง และสระประสมมี 4 หน่วยเสียง

สายสมร ยุวฉิน¹ ได้ศึกษาลักษณะของภาษาไทยถิ่นที่ชาวไทยมุสลิมใช้ในชีวิตประจำวัน ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยได้เลือกคำพื้นฐานที่เจ้าของภาษาจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำเรียกชื่อส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย คำเรียกเครือญาติ คำเรียกเครื่องนุ่งห่ม เครื่องมือเครื่องใช้ คำเรียกชื่อพืชและสัตว์ เป็นต้น ทั้งยังศึกษาเกี่ยวกับระบบพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ที่ปรากฏอยู่ ดังนี้

ระบบเสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ มี 7 หน่วยเสียง ทุกหน่วยเสียงมีสัทลักษณะ และระบบการแยกเสียงแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ มี 6 หน่วยเสียงคือ /bh, dh, g, n, ɲ, j, ? / พยัญชนะท้ายมี 9 หน่วยเสียง ตรงกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ พยัญชนะประสมมี 8 แบบ ที่แตกต่างกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ซึ่งในภาษาไทยถิ่นนี้ไม่มี /ph, phr, th, thr, kh, khr/ แต่มี /b1, m1/ ส่วนหน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง สระประสมมี 3 หน่วยเสียง ตรงกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ โครงสร้างหลักทางพยางค์มี 5 แบบ ตรงกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ แต่มีโครงสร้างย่อยแตกต่างออกไป

ระบบไวยากรณ์ ส่วนใหญ่ตรงกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ส่วนที่ต่างกัันคือ โครงสร้างของคำ มีบางคำที่ภาษาไทยถิ่นที่วิจัยออกเสียงเป็นคำพยางค์เดี่ยว แต่ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ออกเป็นคำสองพยางค์ และคำบางคำออกเป็นสองพยางค์ของคำภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ออกเป็นคำพยางค์เดี่ยว ด้านการสร้างคำมีวิธีการสร้างคำบางวิธีในคำบางคำแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ เช่นการซ้ำคำลักษณนามและการสร้างคำประสม เป็นต้น ด้านหมวดคำมีการใช้คำบางคำในหมวดคำบางหมวดต่างจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ส่วนการเรียงลำดับคำที่ต่างกัันคือการเรียงคำขยาย บางคำอยู่หน้าคำที่ถูกขยาย การเรียงลำดับคำบางคำสันที่ระหว่างคำกริยากรรมกับคำว่า "ไม่" และการเรียงลำดับคำสันที่ของคำจำนวนนับบางคำ เมื่อปรากฏในประโยค

¹ สายสมร ยุวฉิน. ลักษณะของภาษาไทยถิ่นที่ชาวไทยมุสลิมใช้ในชีวิตประจำวัน ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. 2531. หน้า 42 - 150.

ตอนสุดท้าย ผู้วิจัยได้หาผลการวิจัยทั้งระบบเสียงและระบบไวยากรณ์ที่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ สร้างเป็นแบบเรียนเพื่อเสนอแนะการสอนภาษาไทยมาตรฐานแก่ชาวไทยมุสลิมด้วย

ฉันทัส ทองช่วย ได้วิจัยภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส ซึ่งผลการวิจัยแบ่งเป็น 5 หัวข้อคือ

1. ระบบเสียงทั้งพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ตลอดจนลักษณะของพยางค์
2. ระบบคำ โครงสร้างของคำ การสร้างคำ หมวดคำ การใช้คำศัพท์ และ

ความหมายของคำ

3. การเรียงลำดับคำ เป็นเรื่องของการนำคำเข้าประโยค
4. อิทธิพลของภาษามลายูต่อภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั้ง 3 ถิ่น
5. ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาถิ่นที่วิจัยและถิ่นที่พูดในประเทศมาเลเซียกับภาษา

ไทยถิ่นที่พูดกันในประเทศไทย พบว่าภาษาไทยไทรบุรีกับปะลิสคล้ายคลึงกันมาก แต่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่นอย่างเห็นได้ชัด ทั้ง 3 ถิ่น ได้รับอิทธิพลจากภาษามลายูทั้งในเรื่องระบบเสียง โครงสร้างของคำการใช้คำศัพท์และการเรียงลำดับของคำ

วิจินต์ ฉันทะวิบูลย์ ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯ กับภาษาสงขลา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เสียงพยัญชนะแตกต่างกันคือ เสียงพยัญชนะที่เป็นตัวอักษรเดี่ยว เสียงพยัญชนะที่เป็นอักษรควบกล้ำ และเสียงพยัญชนะที่เป็นตัวสะกด เสียงสระของสงขลาทั้งหมดที่เหมือนและต่างกับภาษาไทยกรุงเทพฯ ส่วนเสียงวรรณยุกต์ของสงขลา มี 7 เสียง นอกจากนี้ความหมายของคำที่ใช้ต่างกัน คือ คำคำเดียวกับภาษาไทยถิ่นสงขลาใช้ในความหมายที่กว้างกว่าในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ และใช้ในความหมายที่ต่างกัน เป็นต้น

1 ฉันทัส ทองช่วย. ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส.

2525. หน้า 1 - 553.

2 วิจินต์ ฉันทะวิบูลย์. ความแตกต่างระหว่างภาษากรุงเทพฯ และภาษาสงขลา.

2499. หน้า 1 - 205.

วิจิตร ภาณุพงศ์ ได้ศึกษาลักษณะการออกเสียงของคำพูดในภาษาสงขลา เกี่ยวกับการออกเสียงพูดในคำพยางค์เดียว ซึ่งมี 4 หัวข้อ คือ

1. การออกเสียงต้นคำ พยางค์เดี่ยวมี 22 เสียง พยางค์ประสมมี 7 เสียง
2. การออกเสียงท้ายคำ พยางค์ท้ายมี 7 เสียง และเสียงท้ายที่เป็นสระ
3. การออกเสียงสระกลางคำ สระเดี่ยวมี 18 เสียง สระประสมมี 3 เสียง
4. การออกเสียงวรรณยุกต์ มี 7 เสียง แต่ถ้าเป็นพยางค์เบาจะมีเสียงวรรณยุกต์ต่างออกไป 2 เสียง

สภาพ ชัยฤทธิ์ ได้ศึกษาภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดสงขลา ปรากฏว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในสงขลามี 7 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยางค์ 1 กับเขต 4 มี 21 หน่วยเสียง เขต 2 และเขต 3 มี 20 หน่วยเสียง เขต 5 มี 22 หน่วยเสียง หน่วยเสียงพยางค์ทุกหน่วยสามารถปรากฏในตำแหน่งพยางค์ต้นได้ และมีเพียง 9 หน่วยเสียงที่สามารถปรากฏในตำแหน่งพยางค์ท้าย พยางค์ประสมในภาษาไทยถิ่นเขต 1 เขต 4 และเขต 5 มี 13 แบบ ส่วนเขต 2 กับเขต 3 มี 8 แบบ หน่วยเสียงสระเดี่ยวมี 18 หน่วยเสียง เป็นสระสั้น 9 หน่วย และสระยาว 9 หน่วย หน่วยเสียงสระประสมมี 3 หน่วย ตรงกันทุกเขต ระบบไวยากรณ์ พบว่าโครงสร้างของคำ การสร้างคำ การแบ่งหมวดคำและการเรียงลำดับของคำ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ส่วนความหมายของคำมุ่งศึกษาเฉพาะลักษณะสำคัญ 3 ลักษณะ คือคำที่มีรูปคำเหมือนกันกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ แต่ความหมายต่างกัน คำที่มีรูปคำต่างกันกับภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ แต่ความหมายเหมือนกัน และคำที่ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาอื่น ๆ

¹ วิจิตร ภาณุพงศ์. "ลักษณะการออกเสียงของคำพูดในภาษาสงขลา," ใน Tai Phonetics and Phonology. 1973. หน้า 87 - 105.

² สภาพ ชัยฤทธิ์. ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดสงขลา. 2530. หน้า 62-373.

ในการยืมคำในภาษาอื่นมาใช้พูดบนภาษาของตนเองนั้น มักจะปรากฏอยู่ในทุกภาษา อาจจะเห็นพ้องมาจากมีอาณาเขตติดต่อใกล้เคียงกัน การติดต่อกันทางด้านการค้า การเมือง การแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรม เป็นต้น เมื่อมีการยืมคำมาใช้กันก็ไม่ได้หมายความว่า จะนำมาใช้กันได้ทันที เพราะแต่ละภาษาจะมีลักษณะเฉพาะตัว ดังนั้นจึงมักจะมีการกลายเสียงของคำ หนานไปก็มีการกลายความหมายอย่างเช่นคำกล่าวของพระยาอหุมาหาราชชน¹ ว่า "เมื่อเสียงของคำเพี้ยนได้และกลายได้ความหมายก็เพี้ยนและกลายได้เป็นทานองเดียวกัน" และเช่นเดียวกัน ทิพย์สุดา นัยทรัพย์² ก็กล่าวว่า "เมื่อมีการยืมคำจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเสียงบ้าง เปลี่ยนรูปคำบ้าง เปลี่ยนความหมายบ้าง การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นกับคำที่ยืมมาเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาษาซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของภาษาที่ยังมีผู้พูดอยู่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยต่างกัน" ซึ่งธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางภาษา ทิพย์สุดา นัยทรัพย์³ ได้แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. การกลายเสียง เป็นขบวนการตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งมีการกลายเสียงอยู่ใน 2 ลักษณะ

1.1 การกลายเสียงโดยไม่เจตนา เป็นการกลายเสียงจากฐานกรณ์หนึ่งไปยังอีกฐานกรณ์หนึ่ง โดยที่ผู้ใช้ไม่ได้ตั้งใจ แต่เป็นไปตามธรรมชาติของเสียงที่แวดล้อมอยู่ แบ่งออกได้ดังนี้

- การย้ายเสียง (Sound Shift) ซึ่งมักจะเป็นการเปลี่ยนเสียงพยัญชนะที่มีฐานเกิดใกล้เคียงกัน เช่น

แกะ	เป็น	แคะ
โฌม	เป็น	โจม
จืด	เป็น	ชืด
กรีด	เป็น	ชืด
ปาง	เป็น	พาง

¹ พระยาอหุมาหาราชชน. นิรุกติศาสตร์ ภาค 1,2. 2511. หน้า 220.

² ทิพย์สุดา นัยทรัพย์. คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. 2531. หน้า 43.

³ ด. หน้า 44.

โค้ง	เป็น	โง้ง
เจียว	เป็น	เขี้ยว

- เสียงกร่อน (Phonetic Decay) เป็นเสียงที่ขาดหาย หรือสั้นเข้า
เช่น

อันหนึ่ง	กร่อนเป็น	อึ่ง
จันหนึ่ง	กร่อนเป็น	จัน
หมากพร้าว	กร่อนเป็น	มะพร้าว
ต้นแบก	กร่อนเป็น	ตะแบก
ฟ้าขาวม้า	กร่อนเป็น	ฟ้าชะม้า
สายเอว	กร่อนเป็น	สะเอว
ตัวเข็บ	กร่อนเป็น	ตะเข็บ
ตาวัน	กร่อนเป็น	ตะวัน

- คำสับเสียง (Metathesis) เป็นการออกเสียงหน้าไปเป็นเสียง
หลัง ออกเสียงหลังเป็นเสียงหน้า อาจจะใช้วิธีการรื้อร่อน เช่น

ตะกร้า	สับเสียงเป็น	กะต๋า
ตะกร้อ	สับเสียงเป็น	กะต้อ
ตะไกร	สับเสียงเป็น	กะโต กรรไกร
ตะกรุม	สับเสียงเป็น	กะตรุม
ผักกัก	สับเสียงเป็น	ผักกัต
แดงแดง	สับเสียงเป็น	ตองแดง

- เสียงเลื่อน (Glides) เป็นลักษณะที่เสียงสระที่แทรกเข้ามาเวลา
ออกเสียงคำควบกล้ำในภาษาไทย จะได้ยินเสียงสระเออ อี แทรกอยู่ในคำควบกล้ำ แต่ได้
ยินไม่ชัด เช่น

ความ	เป็น	เคอ - วาม
คราว	เป็น	เคอ - ราว
กราบ	เป็น	เกอ - หราบ

- การกลมกลืนเสียง (Progressive Assimilation) เป็นการออกเสียงสองเสียงที่อยู่ใกล้กัน เสียงหนึ่งจะกลายเป็นมีเสียงหรือเหมือนกับอีกเสียงหนึ่ง มีทั้งการกลืนเสียงไปข้างหน้า เช่น

สิบเอ็ด	เป็น	สิบเบ็ด
อย่างหน	เป็น	อย่างง्ह
อย่างไห	เป็น	อย่างงั
อย่างห	เป็น	อย่างง

กลืนเสียงไปข้างหลัง เช่น

เต้าเจี้ยว	เป็น	เจ้าเจี้ยว
มหลา	เป็น	มลลา

การกลืนเสียงบางส่วน เช่น

ซักเย่อ	เป็น	ซักคะเย่อ
ตกใจ	เป็น	ตกกะใจ

การกลืนเสียงร่วมกัน เช่น

ทีเดี่ยว	เป็น	เทียว
ดิฉั้น	เป็น	เดียน
ฉั้นโต	เป็น	โฉน

การกลายเสียงที่กล่าวมาเป็นการกลายเสียงที่ไม่เจตนา ซึ่งไม่เพียงแต่เสียงของคำที่ลื่นพาไปเท่านั้น แต่ยังเป็นเสียงที่มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเสียงที่แวดล้อมหรือเสียงข้างเคียง โดยมีฐานที่เกิดของเสียงเดียวกันหรือใกล้เคียงกันซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละภาษา ในการยืมภาษาต่างประเทศมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการยืมอย่างการทับศัพท์โดยตรงหรือมีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะบ้าง สระบ้าง ถ้ามีภาษาใดไม่มีเสียงวรรณยุกต์อย่างเช่นภาษามลายู แต่ผู้ยืมมาใช้จะเปลี่ยนให้เสียงของคำนั้นมีเสียงวรรณยุกต์เพื่อสะดวกในการออกเสียงเช่นเดียวกับภาษาของตน

1.2 การกลายเสียงโดยเจตนา เป็นการกลายเสียงที่ผู้ใช้ภาษามีเจตนาจะให้ฟังไพเราะ หรือเพื่อให้ความหมายเป็นที่เข้าใจได้ แบ่งออกได้ดังนี้

- การลากเข้าความ (Popula Etymology) เป็นเสียงของคำโบราณ คำภาษาต่างประเทศ หรือคำภาษาถิ่นที่ผู้ใช้ไม่สามารถแปลเอาความได้ก็จะออกเสียงเพื่อลากเข้าหาคำหรือความที่มีอยู่ในภาษาของตน เช่น

ภาษามลายู	กะปัด	เป็น	ข้าวปัด (ข้าวเหนียวต้มห่อด้วยใบเตยอย่างข้าวต้มมัด)
	มะโย่ง	เป็น	ม้าย่อง (ชื่อเพลงของมลายู)
ภาษาอังกฤษ	Bradley	เป็น	ปลัดเล (ชื่อคน)
	Government	เป็น	กั๊ดพันมัน
	Rankin	เป็น	แร็งกิน (ชื่อคน)

- การตัดเสียงและการเพิ่มเสียง (Deletion or Insertion of Segments)

	การตัดเสียง	มีทั้งการตัดเสียงหน้า	ตัดเสียงกลาง	และตัดเสียงหลัง	เช่น
ตัดหน้า	สารับ	/Sam-rap/	เป็น	/mrap/	(ไทยถิ่นใต้)
ตัดกลาง	โรงพยาบาล		เป็น	โรงบาล	
	มหาวิทยาลัย		เป็น	หมาลัย	
ตัดหลัง	วิญญาน		เป็น	วิญญั่น	

การเพิ่มเสียง มีทั้งเพิ่มเสียงหน้า เพิ่มเสียงกลาง และเพิ่มเสียงหลัง เช่น

เพิ่มหน้า	แอ่น	เป็น	อีแอ่น
	แร็ง	เป็น	อีแร็ง
เพิ่มกลาง	เจ็บป่วย	เป็น	เจ็บไข้ได้ป่วย
	ติดตาม	เป็น	ติดสอยห้อยตาม

เพิ่มหลัง	กาย	เป็น	กายา, กายิน
	นาวา	เป็น	นาวิน, นาวุต

- การใช้แนวเทียบ เป็นการยึดเอาลักษณะของภาษาที่ต้นคั้นเคยมาเป็นแนวเทียบเพื่อเปลี่ยนคำในภาษาอื่น ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น เรามักจะเติม กะ กระ หน้าคำ เช่น นกจาบ เป็น นกกะจาบ นกกระจาบ เมื่อรับภาษาเขมรเข้ามา เช่น ขจอก เทียบเป็น กระจอก เป็นต้น

2. การกลายความหมาย ความหมายเป็นเรื่องของความคิด ซึ่งไม่แน่นอนตายตัว จากคำเดิม ความหมายเดิมอย่างหนึ่ง แต่เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไป ความหมายเดิมนั้นอาจจะเปลี่ยนไป ซึ่งความหมายของคำนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงใน 3 ลักษณะ คือ

2.1 ความหมายแคบเข้า เป็นคำที่มีความหมายหลายอย่าง แต่หน้าคำนั้นมาใช้ในความหมายเฉพาะอย่าง เช่น

เสือ เดิมหมายถึง เสือทั่วไป เมื่อนำคำอื่นมาประกอบทำให้มีความหมายแคบเข้า จำกัดเฉพาะลงไป เช่น เสือดาว เสือปลา เป็นต้น

บ่าว เดิมหมายถึง ผู้ชายทั่ว ๆ ไป เช่น ผู้บ่าว พี่บ่าว ความหมายแคบเข้า หมายถึงผู้ชายที่กำลังจะแต่งงาน เช่น เจ้าน้าว

หมอ เดิมหมายถึง หมอทั่ว ๆ ไป ถ้าจะให้มีความหมายเฉพาะชนิด ต้องเอาคำมาประกอบ เช่น หมอความ หมอดู หมอนวด หมอพัน เป็นต้น

2.2 ความหมายกว้างออก เป็นคำที่มีความหมายเฉพาะอย่าง แล้วนำมาใช้ในความหมายอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น

กิน เดิมหมายถึง เคี้ยว เคี้ยวกลืน ต้ม มาใช้ความหมายกว้างออก ครอบคลุมถึงสิ่งอื่น เช่น กินตัว กินที่ กินเวลา กินใจ กินเส้น กินนอกกินใน เป็นต้น

สวน เดิมหมายถึง ที่เพาะปลูกต้นไม้ ซึ่งมีอาณาบริเวณกว้างไว้เป็นขอบเขต เรามาใช้ในความหมายกว้างออก เช่น สวนอาหาร สวนนก สวนอักษร สวนงู เป็นต้น

2.3 ความหมายย้ายที่ เป็นคำที่มีความหมายเดิมอย่างหนึ่ง แต่ความหมายเดิมหายไป ผู้ใช้นำมาใช้ในความหมายใหม่ เช่น

แก้ง เดิมหมายถึง ตั้งใจ ปัจจุบันหมายถึง ไม่ตั้งใจหาจริง จงใจทำให้ผิด

ความคาดหมาย

อ่าน เดิมหมายถึง คิด ปัจจุบันหมายถึง ว่าตามตัวหนังสือ

สรุป

ในการกลายเสียงและกลายความหมาย เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของทุกภาษา เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะจะเห็นได้ชัดกับภาษาที่มีการหยิบยืมใช้กันอาจจะมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ใช้ออกเสียงคำของเขาไม่ได้ ออกเสียงไม่ชัด หรือได้ยินมาไม่ชัดเจน ทั้งไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของเขา ดังนั้นการยืมคำต่างประเทศมาใช้จึงอาจจะมี การเพี้ยนไปทั้งเสียงและความหมาย ในการศึกษาคำยืมภาษามลายูของมุสลิมในเมืองสงขลา ก็เช่นเดียวกัน จะมีปรากฏการณ์ทางภาษาในลักษณะการกลายเสียงและการกลายความหมาย ซึ่งจะกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม คือวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออก ซึ่งความรู้สึนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ซาบซึ้ง ยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

¹ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. ความหมายและขอบข่ายงานวัฒนธรรม. 2535. หน้า 5.

วัฒนธรรม เป็นสมบัติอันชอบธรรมของมนุษย์ในสังคม มนุษย์เป็นเจ้าของเพราะเป็นผู้สร้าง ถิ่นทอดและถือปฏิบัติร่วมกัน วัฒนธรรมเริ่มจารึกในจิตใจ แล้วถ่ายทอดให้ปรากฏทางพฤติกรรม

ณรงค์ ศรีสนิท ได้ให้ความเห็นว่า วัฒนธรรม คือความคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติและกิริยาอาการใด ๆ ของมนุษย์ที่ได้เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง และผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีทางดำเนินชีวิต จึงรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง

จรัญ พรหมอยู่ กล่าวว่่า วัฒนธรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างไว้ รวมทั้งความรู้ ความเชื่อ กฎหมาย ธรรมเนียมและประเพณี ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถจับต้องได้ ทั้งยังเป็นมรดกตกทอดสืบต่อ ๆ กันมา บางสิ่งบางอย่างที่ไม่เหมาะสมก็ปรับปรุงนำมาใช้ บางสิ่งบางอย่างก็สร้างขึ้นใหม่ อาจกล่าวได้ว่า การกระทำทุกสิ่งทุกอย่าง ตั้งแต่วิธีการกิน วิธีอยู่อาศัย วิธีพักผ่อน วิธีการรวมกลุ่มเป็นหมู่คณะ การดำเนินชีวิตพร้อมทั้งการสร้างสรรค์เครื่องมือ เพื่อประกอบกิจกรรม เพื่อการเหล่านั้นต่างก็ถือว่าเป็นวัฒนธรรมทั้งสิ้น

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ ได้ให้ความหมายว่า วัฒนธรรม หมายถึงสภาพความเจริญงอกงาม ระเบียบประเพณี มรดกแห่งพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ค่านิยม ความเชื่อถือ รวมทั้งผลงานของมนุษย์และวิถีชีวิตของมนุษย์

บรรจง ชูสกุลชาติ ได้กล่าวว่า ความหมายของวัฒนธรรมที่บัญญัติในกฎหมาย วัฒนธรรมนั้น มีลักษณะสำคัญ 4 ประการคือ

-
- 1 กิ่งแก้ว อัดถากร. "วัฒนธรรมกับมนุษย์," ใน มนุษยศาสตร์. 2520. หน้า 6.
 - 2 ณรงค์ ศรีสนิท. มนุษย์และสิ่งแวดล้อม. 2527. หน้า 16.
 - 3 จรัญ พรหมอยู่. ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. 2526. หน้า 89.
 - 4 ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์. "พื้นฐานวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้," ศิลปากร. 5 : 30 มกราคม 2521.
 - 5 บรรจง ชูสกุลชาติ. "วัฒนธรรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาชาติอย่างไร," ใน การศึกษาและวัฒนธรรม. 2526. หน้า 125.

1. ความเจริญงอกงาม
2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ความกลมเกลียวก้าวหน้า
4. ศีลธรรมอันดีของประชาชน

อาหนัก อาภาภิรม^๑ ได้ให้ลักษณะของวัฒนธรรม พอสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นแนวทางแห่งพฤติกรรมที่มีการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ จากการที่บุคคลมีการติดต่อซึ่งกันและกัน ในฐานที่เป็นสมาชิกของสังคม
2. วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคม เมื่อมีการเรียนรู้ก็มีการถ่ายทอดและสืบต่อกันมาเป็นมรดกแห่งสังคม
3. วัฒนธรรมอย่างเดียวกัน แต่ความหมายต่างกัน ในสังคมแต่ละกลุ่ม และหาไปใช้ในประโยชน์ต่างกัน
4. วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตหรือเป็นแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ทำให้วัฒนธรรมเป็นระบบ แสดงออกได้อย่างชัดเจน สมาชิกในสังคมให้การยอมรับ พร้อมทั้งยึดถือและปฏิบัติตาม

ประเภทของวัฒนธรรม

ได้มีผู้รู้หลายท่านแบ่งประเภทของวัฒนธรรมตามลักษณะที่สำคัญออกเป็น 2 ประเภท คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ และวัฒนธรรมทางจิตใจ อาทิเช่น พระยาอนุমানราชชน^๒ ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า

^๑ อาหนัก อาภาภิรม. มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย. 2515.

หน้า 106 - 107.

^๒ พระยาอนุমানราชชน. เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม. 2498. หน้า 31 -

วัฒนธรรมทางจิตใจ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อถือ ความรู้สึก และความรู้ในอันที่จะประกอบกิจการงาน สร้างสิ่งที่ดีงามเป็นคุณประโยชน์แก่ตนและแก่คนอื่นด้วย โดยกำหนดสิ่ง ที่สร้างขึ้น ให้มีราคาเป็นคุณค่าขึ้นในสิ่งนั้น

วัฒนธรรมทางวัตถุ มุ่งประโยชน์แห่งการใช้สอยทางกาย เป็นความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ของมนุษย์ เครื่องมืออุปกรณ์

หลวงหลอ สุภาพล ก็กล่าวว่า วัฒนธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

วัฒนธรรมทางวัตถุ ประกอบด้วยผลิตผลทางความคิด ความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ได้ปรับปรุง พัฒนาและการใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่ได้สร้างขึ้น

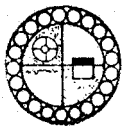
วัฒนธรรมทางสังคม เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับรูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมา การร้องรำทำเพลง การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การใช้ภาษาเพื่อสื่อสารสังคม ในการสร้างสรรค์สังคมให้เป็นปึกแผ่น และบรรลุเป้าประสงค์ที่สังคมต้องการ

และจุมพล ทิมพานิช^๒ ได้กล่าวว่านักสังคมวิทยาบางคนแบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 4 ชนิด

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ หมายถึงสิ่งประดิษฐ์คิดค้นทั้งหลาย เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมในการดำเนินชีวิต
2. วัฒนธรรมทางสังคม เป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตามมารยาทในสังคม การจับมือ การทักทาย การแสดงความเคารพ เป็นต้น
3. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย เป็นวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สมาชิกในสังคมดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข

^๑ หลวงหลอ สุภาพล. การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2527. หน้า 19.

^๒ จุมพล ทิมพานิช. "สังคมและวัฒนธรรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยศาสตร์กับสังคมหน่วยที่ 1-5. 2526. หน้า 140.

4. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับจิตใจและศีลธรรม เป็นวัฒนธรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจ การตั้งใจในการทำงาน การมีความเห็นอกเห็นใจ การมีจิตใจโอบอ้อมอารี ซึ่งทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความเข้าใจที่ติดต่อกัน

ดังนั้นจึงเห็นว่า วัฒนธรรมเป็นส่วนรวมของวิถีชีวิตของคนในสังคมที่ต้องการจะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อ ประเพณี กฎหมาย ศีลธรรม ความรู้ความสามารถที่สามารถจะนำมาประยุกต์ปฏิบัติตาม ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม

ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเรื่องราวและวิถีชีวิตของคนในสังคม ที่ช่วยกันสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้สังคมมีเสถียรภาพ วัฒนธรรมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยทำให้โครงสร้างของสังคมอยู่กันได้อย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนผสมผสานกันเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อผูกมัดประสานภาวะจิตใจของสมาชิกในสังคมส่งผลให้สังคมมีเอกภาพ ดังนั้นวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญต่อสังคม ดังที่ บรรจง ชูสกุลชาติ¹ กล่าวไว้ว่า "ชาติใดก็ตามที่วัฒนธรรมยังไม่สุกงอม ชาตินั้นก็ยังไม่สุกงอมเช่นเดียวกัน"

นินนาท โอปาร์วรวุฒิ² ก็กล่าวว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลเหนือความคิด และพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนจะมีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ของสังคมนั้นด้วย

¹ บรรจง ชูสกุลชาติ. "วัฒนธรรมมีส่วนช่วยในการพัฒนาชาติอย่างไร," ใน การศึกษาและวัฒนธรรม. 2526. หน้า 120.

² นินนาท โอปาร์วรวุฒิ และนียชดา ชุณหะวงศ์. พฤติกรรมศาสตร์ทางธุรกิจ. ม.ป.ป. หน้า 51-52.

495 9134
๗/16/๗

87423

ประมวล ดิคนิรันดร์¹ กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า อิทธิพลทางวัฒนธรรม มีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมของคน เพราะฉะนั้นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลจะต้องมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมที่มีอยู่

และอดุลย์ จาตุรงค์กุล² ก็กล่าวเช่นเดียวกันว่า วัฒนธรรมเป็นแบบแผนอันยั่งยืน มั่นคงของความคิดและการปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อสังคม โดยที่วัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการอบรมให้รู้จักระเบียบของสังคม และได้สร้างแบบมาตรฐานของพฤติกรรมให้กับสมาชิกในสังคมอีกด้วย

วัฒนธรรมมุสลิมในภาคใต้ของไทย

ประเทศไทยรู้จักศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมมาเป็นเวลาช้านาน นับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา โดยมีประชาชนชาวไทยส่วนหนึ่งในภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเชื่อกันว่าศาสนาอิสลามได้เข้ามายังประเทศไทยตอนใต้ 2 ทาง คือ ทางเปอร์เซีย โดยผ่านอินเดียเข้ามาและทางเกาะสุมาตราและชวา โดยขึ้นมาทางแหลมมลายู⁴

อิสลามเป็นชื่อศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งในโลก เรียกศาสนิกชนของศาสนาที่ว่ามุสลิม คำว่า อิสลาม ความหมายเชิงนิติศาสตร์ หมายถึง ศานติ ความปลอดภัย ความสงบสุข การยอมรับ ความหมายโดยอรรถหมายถึงการมอบกายและจิตใจแก่พระผู้เป็นเจ้า (อัลลอฮ์)⁵

¹ ประมวล ดิคนิรันดร์. จิตวิทยา : จิตวิทยาเบื้องต้น. 2524. หน้า 7.

² อดุลย์ จาตุรงค์กุล. พฤติกรรมผู้บริโภค. 2518. หน้า 38.

³ สำนักงานสารนิเทศฯ. ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. 2531. หน้า 27.

⁴ สมัย อนุমানราชชน. อัล-อิสลาม. 2534. หน้า 130.

⁵ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 9. 2529. หน้า 3454.

และความหมายทางจริยปัญญา หมายถึงการแสวงหาอุดมคติ ความเที่ยงธรรม มุสลิมมีความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ทรงสร้างโลกและสรรพสิ่งในโลก ทรงกำหนดให้ปฏิบัติ และเว้นการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ โดยมีศาสดาหรืออนบี เป็นผู้นำโอองการต่าง ๆ จากพระเจ้ามาเผยแพร่โอองการเหล่านั้นเมื่อนำมาจารึกรวบรวมเป็นเล่ม เรียกว่า คัมภีร์อัล-กุรอาน ซึ่งถือว่าเป็นคัมภีร์สุดท้ายของโลก และนับมุฮัมมัดก็เป็นศาสดาองค์สุดท้ายของโลกเช่นเดียวกัน

จากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้^๑ ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมมุสลิมอันสืบเนื่องมาจากศาสนาอิสลาม ไว้ดังนี้

วัฒนธรรมอิสลาม หมายถึงสภาพอันเป็นความจริงอกงาม ซึ่งเกิดจากการมอบน้อมยอมตนต่ออัลลอฮ์พระองค์เดียวอย่างสิ้นเชิง เพื่อความสันติสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วัฒนธรรมอิสลาม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิต หรือรูปแบบของพฤติกรรมตลอดจนสิ่งสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่นำมาจากหรืออยู่ในขอบข่ายของคัมภีร์อัล-กุรอาน และสุนนะฮ์ ของท่านศาสดามุฮัมมัด (คือล๑)

วัฒนธรรมมุสลิมในภาคใต้ มีหลักศาสนาอิสลามเป็นพื้นฐาน และมีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาแต่อดีตที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา เป็นสิ่งประสมประสาน และวัฒนธรรมสืบเนื่องบางอย่างจากทั้งศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ได้เข้าไปประสมประสานอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตของคน ในชุมชนนั้น จะเห็นได้จากบรรพบุรุษของไทยพุทธและไทยมุสลิมในภาคใต้ ต่างก็เคยนับถือศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนามาก่อน ทั้งเคยมีความสัมพันธ์กัน ในด้านการปกครอง มีสภาพภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติคล้ายคลึงกัน อันเป็นเหตุให้มีวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งเป็น "วัฒนธรรมร่วม" สืบเนื่องกันมาช้านาน^๒

^๑ "สาระความรู้เกี่ยวกับอิสลาม," ใน เมาลิต. 2524. หน้า 20.

^๒ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 9. 2529.

ตัวอย่างวัฒนธรรมมุสลิมจากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ สรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมด้านภาษา

1.1 มารยาทการกล่าวถ้อยคำ

เนื่องจากสิ่งสูงสุดในอิสลาม คือองค์อัลลอฮ์ ดังนั้นชีวิตของมุสลิมจึงผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับพระองค์ ทุกกิจกรรมของมุสลิมจะเข้าไปด้วยพระนามของพระองค์ ในชีวิตประจำวันของมุสลิมเราจะได้ยินการกล่าวถ้อยคำต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เช่น

"บิสมิลลาฮิรเราะฮมานิรเราะฮิม" (แปลว่า ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ ผู้ทรงกรุณา ปราณี ผู้ทรงเมตตาเสมอ) มุสลิมจะกล่าวเมื่อเริ่มอิริยาบถต่าง ๆ เช่น จะกิน จะดื่ม จะนั่ง จะเดิน จะนอน จะอาบน้ำ จะสวมเสื้อผ้า จะร่วมประเพณีกับภรรยา จะฆ่าสัตว์เพื่อเป็นอาหาร จะเขียน จะอ่าน ฯลฯ)

"อัลลอฮ์อักบร" (แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ยิ่งใหญ่) มุสลิมกล่าวเมื่อเกิดความตกใจ ความน่าพิง หรือน่าฉงน เป็นต้น

1.2 มารยาทในการทักทาย

เมื่อมุสลิมพบกันหรือจะจากกัน จะกล่าวคำทักทายแก่กันซึ่งกันว่า "การกล่าวสลาม" คือคนหนึ่งจะกล่าววว่า "อัสสลามุอะลัยกุมวะเราะฮุมะตุลลอฮิ วะบะเราะฮุกาดุฮุ" แปลว่า "ขอความสันติสุข ความเมตตาปราณีและความเป็นสิริมงคลจากอัลลอฮ์จงมีแต่ท่าน" และผู้รับจะกล่าวตอบว่า "วะอะลัยกุมุสสลาม วะเราะฮุมะตุลลอฮิ วะบะเราะฮุกาดุฮุ" แปลว่า "ขอความสันติสุข ความเมตตาปราณี และความเป็นสิริมงคลจากอัลลอฮ์จงมีแต่ท่านเช่นกัน"

การกล่าวสลามกันนั้น บางครั้งก็จะกล่าวสั้น ๆ คือ ผู้ทักทายจะกล่าววว่า "อัสสลามุอะลัยกุม" ผู้ตอบจะกล่าววว่า "วะอะลัยกุมุสสลาม" และอาจจะมีการสัมผัสหรือไม่สัมผัสกันก็ได้

¹ สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 9. 2529.

มารยาทอีกอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องเนื่องด้วยการให้สลามคือ การฟากสลาม นอกจากการให้สลามแก่กันและกันแล้ว มุสลิมยังมีมารยาทในการฟากสลามถึงบุคคลที่ 3 อีกด้วย ซึ่งการฟากสลามนี้ถือเป็นสิ่งที่มีค่ากว่าการฟากสิ่งของใด ๆ

1.3 การตั้งชื่อเด็กที่สืบเนื่องจากวัฒนธรรมอิสลาม

ถ้าเป็นเพศชาย

(1) ตั้งชื่อตามคุณธรรมขององค์อัลลอฮ์โดยใช้คำว่า "อับดุล" หน้าหน้าคำ อับดุล แปลว่า ข้า บ่าว เช่น "อับดุลเราะฮีม" (ข้าขององค์อัลลอฮ์) "อับดุลเราะซัค" (ข้าของผู้ประทานโภคะ, ข้าขององค์อัลลอฮ์)

คุณธรรมขององค์อัลลอฮ์หรืออาหล่า มี 99 ประการ ชื่อชายมุสลิมที่ขึ้นต้นด้วยอับดุลจึงมี 99 ชื่อเท่านั้น

(2) ตั้งชื่อตามพระนบีและรอซูล (ศาสนาดู๊แพร่ศาสนาขององค์อัลลอฮ์) ที่มาอุบัติในโลกนับแต่บิอาดัม (มนุษย์คนแรกตามคติอิสลาม) จนถึงนบีมุฮัมมัด เช่น อิบรอฮีม, อิสฮะ, มุฮัส, ดาอีด, มุหัมมัด เป็นต้น รวมทั้งตั้งตามชื่อบุตรหลานของนบี เช่น ฮาซัน ฮุเซ็น เป็นต้น

ถ้าเป็นเพศหญิงตั้งชื่อเป็นคำอาหรับซึ่งเป็นชื่อภรรยาและบุตรของพระนบี เช่น ขอดีเยะ อาอิชะฮ์ เซาดิยะ เป็นต้น

1.4 คำที่ใช้ทั่ว ๆ ไป

คำที่ใช้กันและเป็นที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลายในภาคใต้ทั้งในกลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิม ซึ่งเป็นคำที่สืบเนื่องมาแต่ศาสนาอิสลามมีจำนวนไม่น้อย เช่น

อัลลอฮ์ มาจากอาหรับ (Allah) บางทีออกเสียงเป็น อัลเลาะห์ ก็มี

ฮัจยี หรือฮะยี หรือหะยี จากคำอาหรับ (Haji)

มัสยิด จากคำอาหรับ (Masjid) ถ้าเป็นภาษาชวาใช้ สมายัง

(Sambayang)

บัง (จากคำเปอร์เซีย bang ตรงกับคำอาหรับว่า Azan) หมายถึง

ป่าวร้อง ประกาศ เหล่านี้เป็นต้น

อึ้ง มีคำภาษาอาหรับและเปอร์เซียจำนวนมากไม่น้อยที่ใช้ในภาษาไทยได้ และภาษาไทยกลางที่เข้ามากับวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับศาสนาโดยตรง ซึ่งจะไม่กล่าวถึงในที่นี้

2. วัฒนธรรมการแต่งกาย

ศาสนาอิสลามมีการกำหนดหลักกว้าง ๆ ไว้ว่า ชายต้องปิดอวัยวะของร่างกายที่อยู่ระหว่างสะดือกับหัวเข่า หญิงต้องปิดหมดร่างกาย เว้นใบหน้าและฝ่ามือของคนที่ผู้เข้าร่วมอยู่ด้วย ยกเว้นผู้ที่ศานาห้ามแต่งงานด้วย ชายและหญิงต้องปิดอวัยวะดังกล่าวถ้าเปิดถือเป็นบาป

สำหรับชายศาสนาส่งเสริมให้สวมหมวก (แต่ห้ามใช้หมวกปีก) หรือใช้ผ้าโพกศีรษะด้วย สำหรับหญิงใช้เครื่องประดับกายได้ทุกชนิด ชายจะใช้ผ้าไหมเป็นเครื่องแต่งกาย หรือบุหลหมาดไม่ได้ และใช้เครื่องประดับกายที่เป็นทองคำไม่ได้ ยกเว้นเมื่อยังเป็นเด็กซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ

วัฒนธรรมการแต่งกายในปัจจุบัน ในส่วนที่ไม่ขัดกับศาสนบัญญัติ ส่วนมากปรับเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม เช่น หญิงมีการใช้กระโปรงยาวแทนผ้าปาเต๊ะหรือชายเปลี่ยนจากโสร่งมาสวมกางเกงขายาว มีทั้งที่แต่งกายตามศาสนบัญญัติ ท้องถิ่นนิยมและสากลนิยม

3. วัฒนธรรมการเคารพสถานที่

ก่อนที่จะขึ้นบนบ้านเรือนของมุสลิม จะต้องถอดรองเท้าหรือล้างเท้าเสียก่อน เพราะมุสลิมจะต้องรักษาความสะอาดเป็นการสักการะต่อพระเจ้า ประการสำคัญมุสลิมจะเข้าบ้านผู้อื่นก่อนได้รับอนุญาตไม่ได้ เมื่อบุคคลที่นับถือศาสนาอื่น ไปเยี่ยมเยือนบ้านมุสลิมก็ต้องถือปฏิบัติท่านองเดียวกัน

ในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนสถานอันเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจ เมื่อจะขึ้นไปต้องให้เกียรติโดยการถอดรองเท้า ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดและเรียบร้อย ไม่หาสิ่งของที่ต้องห้ามตามหลักศาสนาเข้าไปในบริเวณมัสยิด ไม่เข้าไปในระหว่างที่คน (ศาสนิกอื่น ๆ) มีนมา หรือมีกลิ่นของสิ่งมีนมา ต้องรักษาความเงียบ เพื่อให้ผู้ที่กำลังประกอบศาสนกิจอยู่มีความสำรวม

เมื่อเดินเข้าไปในบริเวณหรือผ่านกุโบ (สุสาน) มุสลิมจะกล่าวให้สลามและหรือขอพรแก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และไม่เดินข้ามแนช (หินหลักบนหลุมฝังศพ)

4. วัฒนธรรมด้านนันทนาการ

อิสลามส่งเสริมให้มีการรื่นเริงในวันรายอทั้งสอง (คือรายอชอว์กับรายอฮะยีห์) แต่รูปแบบของการจัดไม่ได้กำหนดแน่นอน เช่น ส่งเสริมให้เล่นกีฬา ออกกำลังกาย อ่านคัมภีร์และศึกษาหาความรู้ ออกแบบสถาปัตยกรรมและเครื่องแต่งกาย เป็นต้น ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักศาสนา เช่น ไม่ประกวดประชันความงาม ประกวดร้องเพลง เล่นดนตรี ระบายสีฟัน เล่นกีฬาที่ไม่แต่งกายปกปิดตามศาสนบัญญัติ ฯลฯ

5. ประเพณีอันสืบเนื่องมาจากศาสนาอิสลาม

ประเพณีที่ถือปฏิบัติกันในมุสลิมภาคใต้สืบเนื่องมาจากศาสนาบัญญัติเป็นหลัก แต่มีบางส่วนสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา เช่น การแต่งงาน การตาย การทำบุญ เป็นต้น

นอกจากนี้มุสลิมจะมีวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน ดังที่ มุหิเราะฮ์ บินตุ อับดุลเมาะฮูร์¹ กล่าวไว้ ดังนี้

1. ตื่นนอน

เมื่อตื่นจากนอนตอนเช้า ให้อ่านดุอา ซึ่งมีความหมายว่า "บรรดาการสรรเสริญเป็นสิทธิแห่งอัลลอฮ์ที่เรามีชีวิต (ตื่น) หลังจากที่ให้เราตาย (หลับ) และเราจะฟื้นชีพกลับสู่พระองค์ (หลังจากตาย)" และให้ล้างมือดังที่ ท่านนบี ศ็อลลา ล็อลล่าฮู อลัยฮิ วะอัลลีน วะอัลลาม ว่า "เมื่อผู้ใดในหมู่พวกท่าน ตื่นนอนให้เขาล้างมือของเขาก่อนที่จะจุ่มลงไปในน้ำสำหรับทำวูอู (อาบน้ำมาซ) เพราะแท้จริง ไม่มีผู้ใดในหมู่พวกท่านรู้ว่า (ขณะหลับ) มือของเขาไปอยู่ตรงไหนบ้าง"

¹ มุหิเราะฮ์ บินตุ อับดุลเมาะฮูร์. อิสลาม- ธรรมนุญแห่งชีวิต. 2525, หน้า

2. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทุกอย่าง มุสลิมจะกล่าว "บิสมิลลาฮฺ" (ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ) ไม่ว่าจะกิน จะดื่ม หุงข้าว อุ่มลูก ให้ลูกกินนม แปรงฟัน เข้าส้วม ดั้งที่ท่านหญิงอาอิชะฮฺรายงานความว่า "สำหรับท่านรสูล คือลฯ นั้น ได้มีน้ำและไม้กุ่มฟันวางไว้พร้อม เมื่อท่านตื่นจากกลางคืนท่านไปถ่ายแล้วก็ แปรงฟัน"

การเข้าส้วมเพื่อถ่ายหนักแบบอย่างจากท่านนบี คือลฯ ว่า เมื่อท่านจะเข้าส้วม (ห้องน้ำ) ท่านก้าวเท้าซ้ายเข้าและอ่านดุอา ซึ่งมีความหมายว่า

"โอ้อัลลอฮฺ แท้จริงฉันขอความคุ้มครองจากพระองค์ให้พ้นจากความชั่ว หรือชัยฏอนทั้งเพศชายและหญิง"

และเมื่อออกจากส้วม ห้องน้ำ ท่านก้าวเท้าขวาออกมาก่อนและอ่านดุอาซึ่งมีความหมายว่า

"บรรดาการสรรเสริญเป็นสิทธิแห่งอัลลอฮฺ ที่ทรงขจัดโทษไปจากฉัน และประทานพลาทานมัยแก่ฉัน"

หรืออ่าน "มุพรอนะกะ" (ฉันขอภัยโทษต่อพระองค์)

เมื่อแปรงฟัน อูจจาระ บัสสาวะ ทำธุอ อ่านหมาซ อาบน้ำ แต่งตัว เตรียมอาหาร แล้วก็ถึงเวลากินอาหารหรือดื่มหน้า กล่าว "บิสมิลลาฮฺ" (ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ)

และเมื่อกินหรือดื่มเสร็จแล้วกล่าว ซึ่งมีความหมายว่า

"บรรดาการสรรเสริญเป็นสิทธิแห่งอัลลอฮฺที่ทรงให้อาหารแก่เราและได้ทรงให้เราเป็นมุสลิม"

3. ออกนอกบ้าน

เมื่อจะออกจากบ้าน ไม่ว่าจะบ้านตนเองหรือบ้านใครก็ตาม จะต้องกล่าวสลามลาผู้ที่อยู่ที่บ้าน เมื่อจะออกนอกบ้านมีดุอาให้เลือกอ่าน เช่น ความว่า

"ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ ฉันขอมอบตัวต่ออัลลอฮฺ ไม่มีอำนาจหรือพลังใดนอกจาก(ที่)มา จากอัลลอฮฺเท่านั้น"

หลังจากทำงานช่วงเช้าแล้ว และมีโอกาสไปนมัสการที่มัสยิด เมื่อจะเข้ามัสยิด ให้ก้าวด้วยเท้าขวาก่อน และอ่าน ความว่า

"โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ทรงเปิดประตูแห่งความเมตตาของพระองค์ให้แก่ฉัน
เกิด"

หรืออ่าน ความว่า

"ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ โอ้อัลลอฮฺ ขอพระองค์ทรงเมตตาต่อฉันบิฮัมมัด"
และเมื่อจะออกจากมัสยิด ให้ก้าวออกด้วยเท้าซ้าย และกล่าว ความว่า
"โอ้อัลลอฮฺ แท้จริงฉันขอความโปรดปรานจากพระองค์"

ช่วงเวลาตลอดวัน เราต้องปฏิบัติมาซิให้ตรงเวลา ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีสัจจะ ทำความดี คบหาสมาคมกับผู้อื่นด้วยดี เมื่อไอหรือจามต้องปิดปากปิดจมูกด้วยผ้าหรือกระดาษเช็ดหน้า หรือมือปิดปาก เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรคสู่ผู้อื่น และป้องกันชัฎฮอน (มุสลิมจะแพร่แต่ความดีสู่ผู้อื่น) เวลาหาวเราก็ต้องปิดปากเพราะจะทำให้ผู้อื่นสะอิดสะเอียนได้ เมื่อเวลาหาวขอให้กล่าว "อะฮฺซุบิลลาฮฺ" (ขอความคุ้มครองจากอัลลอฮฺ) เมื่อเวลาจามให้กล่าว "อัล-ฮัมดุลิลลาฮฺ" (บรรดาการสรรเสริญเป็นของอัลลอฮฺ) ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกล่าวตอบว่า "ยัรฮัมกัลลอฮฺ" (ขออัลลอฮฺทรงปรานีต่อท่าน)

เมื่อมีกล่าวตอบ ผู้จามจึงกล่าว ความว่า

"ขออัลลอฮฺทรงหาทางแก่เราและพวกท่าน และปรับปรุงสภาพของพวกท่าน"

นอกจากนี้ มุสลิมจะต้องไม่ปล่อยเวลาให้เปล่าประโยชน์

4. กลับเข้าบ้าน

เมื่อกลับเข้าบ้าน (ไม่ว่าบ้านคนอื่นหรือบ้านตนเอง เราทราบแล้วว่าต้องกล่าวสลามทัก) หลังจากกล่าวสลามให้อ่าน ความว่า

"โอ้อัลลอฮฺ ฉันขอต่อพระองค์ให้เข้าบ้านด้วยดี ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ เราได้กลับเข้าบ้านแล้ว และด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ เราได้ออกจากบ้านไปแล้ว และเราได้มอบตัวต่ออัลลอฮฺ พระผู้อภิบาลของเรา"

ต้องปฏิบัติกิจการต่าง ๆ ในบ้านรวมทั้งทำหน้าที่ของตน (ตามฐานะ) ด้วยดี ตามวัฒนธรรมและจริยธรรมอิสลาม และเมื่อจะนอนพักผ่อนในเวลากลางคืน ท่านบิ๊ซทอดกายนอนตะแคงขวา หันหน้าไปทางกิบลัต มือขวารองแก้มขวาแล้วอ่านดุอาสับเปลี่ยนกัน เช่นความว่า

"ด้วยพระนามของพระองค์ โอ้อัลลอฮฺทรงให้ฉัน เป็นและตาย"

เมื่อเวลาจะร่วมรสกับสามี ภรรยา อ่าน ความว่า

"ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮฺ โอ้อัลลอฮฺ โปรดให้ฉันถอนห่างไกลจากฉันและให้ฉันถอนห่างไกลจากสิ่ง (บุตร) ที่ประหาคณแก่เรา"

